

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

§ 793

Jeden z možných způsobů, jak popřít otcovství k dítěti nabízí ust. § 793 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen ObčZ). Po nabytí účinnosti ObčZ se řízení o popření otcovství, zahájené na základě této úpravy stalo jedinou možností, jak se může domnělý otec domoci uznání svého otcovství k dítěti, k němuž souhlasně prohlásil otcovství s matkou jiný muž.

Tento institut není v českém právním prostředí ničím novým. Obdobnou právní úpravu již obsahoval zákon č. [94/1963](#) Sb., zákon o rodině, dle kterého mohl nejvyšší státní zástupce podat žalobu na popření otcovství muže, za předpokladu, že mu otcovství vzniklo na základě souhlasného prohlášení rodičů a současně nebylo možné, aby byl rodičem dítěte. Žaloba mohla být nejvyšším státním zástupcem podána i před uplynutím popěrné lhůty. Důvodem vzniku tohoto institutu bylo dle odborné literatury zabránění obchodování s dětmi.

Přestože současná právní úprava ObčZ opouští zakotvení pravomoci státního zástupce k podání žaloby, tuto pravomoc nově přenáší na soud. Snahou tohoto institutu je postihnout vznik otcovství dítěte na základě druhé domněnky otcovství, tedy souhlasným prohlášením rodičů, které zjevně neodpovídá skutečnému stavu věci a jehož účelem není založení právní vazby k dítěti. Mezi otcem a jeho matrikovým otcem tak neexistuje genetická vazba. Neexistence se může jevit buď zjevně (např. prokázání nulových kontaktů mezi otcem a matkou dítěte v době jeho početí), případně bezpochybně pomocí znaleckého posudku z oblasti profilování DNA. Mezi hlavní důvody k pro prohlášení otcovství, které neodpovídá skutečnému stavu, patří zejména získání pobytu na území České republiky, obcházení procesu osvojení s mezinárodním prvkem, případně z důvodu pomsty matky vůči genetickému otci dítěte.

K potencionálnímu zásahu do statusového poměru mezi otcem a dítětem, může ze strany státu respektive soudu dojít, pokud jsou kumulativně splněny tři podmínky. V první řadě, jak již bylo zmíněno, musí být vztah mezi otcem a dítětem založen na základě souhlasného prohlášení rodičů. Dále musí zásah ze strany soudu sledovat zřejmý zájem dítěte, a taktéž zahájením soudního řízení musí být naplňována ustanovení zaručující základní lidská práva.

ObčZ k zahájení řízení vyžaduje „zřejmý“ zájem. Přestože judikatura a ani literatura dosud nedokázaly jasně odpovědět, jaký je rozdíl mezi zřejmým zájmem dítěte a zájmem dítěte. Lze usuzovat, že vzhledem k zákonné formulaci, by měl zřejmý zájem dítěte vycházet z ustanovení zaručující základní lidská práva. K objasnění může posloužit pokyn obecné povahy nejvyššího zástupce^[1], který za situace splňující zřejmý zájem dítěte považuje jednak obcházení právní regulace osvojení s mezinárodním prvkem, ale také případné zavlečení do ciziny. Zřetel je ovšem třeba brát i na tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj dítěte.

Ustanoveními naplňující lidská práva, jsou ObčZ myšlena zejména práva dítěte na život (čl. 2 EÚLP), na svobodu (čl. 5 EÚLP), zákaz otroctví a nucených prací (čl. 4 EÚLP). V případě prohlášení o otcovství u dítěte, které bude následně přemístěno do ciziny, bude taktéž dotčeno právo dítěte znát svůj původ (čl. 7 ÚPD) a právo na respektování rodinného a soukromého života (čl. 8 EÚLP). ObčZ však není určeno, že mají být ustanovení zaručující základní lidská práva vztahována pouze k dítěti. Je tak možné zohlednit i práva matky dítěte, matrikového otce, případně domnělého otce, jakožto osob, kterých by se rozhodnutí o popření otcovství dotýkalo. Avšak z důvodové zprávy k ObčZ plyne,

že základní lidská práva, která mají být chráněna, náleží především dítěti a v případě rozporu s rodičovskými právy, musejí tato ustoupit.

Z hlediska procesních okolností je soud oprávněn zahájit řízení o popření otcovství *ex offio*, zpravidla na podnět. Případy, kdy by soud řízení zahájil, aniž by v dané věci neobdržel podnět, jsou takřka vyloučeny. Soud by se v takových případech musel o okolnostech odůvodňující zahájení řízení dozvědět ze své úřední činnosti. Vzhledem k tomu, že zákonná úprava neobsahuje žádný objektivní mezník do kdy je možné do statusového poměru mezi otcem a dítětem zasáhnout, může být řízení zahájeno soudem kdykoliv od vzniku otcovství a to bez ohledu na to, zda matce a otci stále běží popěrná lhůta, či zda již uplynula.

Řízení o určení a popření rodičovství je svou povahou řízení nesporné, které je upraveno v ust. § 415 a násl. zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních. Řízení je zahájeno usnesením, ve kterém soud uvede odůvodnění, proč tak činí. S ohledem na odůvodnění a tím pádem i přesvědčení soudu o vyloučení matrikového otce, je výsledek zahájeného řízení téměř jistý.

ObčZ dává soudu pravomoc společně se zahájením řízení, současně pozastavit rodičovskou odpovědnost. Úprava ObčZ hovoří, že tak soud učiní „zpravidla“. Vzhledem k tomu, že jedním předpokladů zahájení řízení, je přesvědčení soudu o vyloučení matrikového otce, je po zahájení řízení jeho výsledek předpokládán. S ohledem na předpokládaný výsledek ObčZ dává soudu pravomoc, aby bezprostředně po zahájení řízení rozhodl o pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti. Z právní úpravy ObčZ, ani důvodové zprávy není jasné, zda tak soud může učinit pouze u obou rodičů. Je tak možné přistupovat k oběma rodičům odlišně. Může tak nastat situace, kdy soud pozastaví výkon rodičovské odpovědnosti pouze matrikovému otci, který dítě nezplodil, respektive nemohl zplodit. Soud rodičovskou odpovědnost pozastaví zejména z důvodu zabránění výkonu osobní péče o dítě a případného odvezení dítěte do zahraničí, čímž by se zahájení řízení o popření otcovství minulo účinkem. Důsledky pozastavení výkonu rodičovské péče tak rodič sice zůstává nositelem rodičovské odpovědnosti, avšak pozbývá právo dítě vychovávat, zastupovat či se s ním stýkat. Pozastavení rodičovské odpovědnosti však nemá vliv na vyživovací povinnost rodiče, čímž se zabrání materiálnímu ohrožení dítěte.

Přenesení zákonné úpravy do praxe bývá poněkud zajímavé a není tomu jinak ani v případě řízení o popření otcovství zahájeném dle ust. § 793 ObčZ. Obzvláště složité bývají již zmíněné případy, kdy matky z důvodu vytlačení biologického otce dítěte, souhlasně prohlásí otcovství k dítěti s jiným mužem. Soudy by v posuzování takovýchto případů měli přihlídnout k situaci, že biologický otec k dosažení svých práv žádný jiný právní mechanismus nemá a zmíněnou praktiku matek netrpět.

Mgr. Libor Nerad,
advokát

Michal Vrba,
paralegal

Moreno Vlk & Asociados

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE / ABOGADOS / ATTORNEYS AT LAW
PRAHA - MADRID - BRATISLAVA

[MORENO VLK & ASOCIADOS](#)
[advokátní kancelář](#)

Sokolovská 32/22
186 00 Praha 8

Tel.: +420 224 818 736

Fax: +420 224 818 736

e-mail: paha@moreno-vlk.eu

Zdroje:

1. MELZER, F., TÉGL, P. a kolektiv: Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IV. § 655-975. Praha: Leges, 2016, ISBN 978-80-7502-004-8. s. 985 - 991.
2. Pokyn obecné povahy nejvyššího zástupce ze dne 5. 11. 2003 č. 6/2003 o postupu státních zástupců při prošetřování předpokladů žaloby podle § 62 nebo 62a zákona č. [94/1963](#) Sb., o rodině, ve znění zákona č. [91/1998](#) Sb., zrušeného ke dni 1. 4. 2008.
3. Důvodová zpráva k zákonu č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník.
4. HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655-975) : komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 594-597.
5. ŠÍNOVÁ, R. K některým novinkám v právní úpravě určování a popírání rodičovství po 1. 1. 2014. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 2014. roč. 2014, č. 12, s. 54-57. ISSN 1210-6348.

[1] Pokyn obecné povahy nejvyššího zástupce ze dne 5. 11. 2003 č. 6/2003 o postupu státních zástupců při prošetřování předpokladů žaloby podle § 62 nebo 62a zákona č. [94/1963](#) Sb., o rodině, ve znění zákona č. [91/1998](#) Sb., zrušeného ke dni 1. 4. 2008.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)

- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)